

Є також необхідним доведення до відому слідчих, прокурорів, уповноважених службових осіб, працівників правоохоронних органів, уповноважених службових осіб місць ув'язнення, суддів, обговорення на нарадах випадків притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності за завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою. Подібні заходи мають стримувати вказаних посадових осіб від вчинення розглядуваних злочинних дій.

Список використаної літератури:

1. Загальна декларація прав людини, прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року // Офіційний вісник України. – 15.12.2008. – № 93. – Ст. 3103.
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, прийнятий 16 грудня 1966 року Генеральною Асамблеєю ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, прийнята 04.11.1950 // Офіційний вісник України. – 16.04.1998. – № 13, № 32. – 23.08.2006.
4. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. // ВВР України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. // Офіційний вісник України. – 2012. – № 37. – Ст. 1370.
6. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. // Офіційний вісник України. – 2001. – № 21. – Ст. 920.
7. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення, форма № 1 (місячна), затверджений наказом Генеральної прокуратури України від 23 жовтня 2012 року № 100 за погодженням з Держстатом України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=104402

ЦИТРАК В. Я.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права,
кандидат юридичних наук

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ДОПОМІЖНІ РЕСУРСИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФУНКЦІОНАЛЬНОСТІ КОРУПЦІЇ

Трансформація сучасних корупційних відносин свідчить про все більшу значущість навколозлочинних організаційно-допоміжних ресурсів відтворення корупційних практик. Зазначені ресурси представлені системою організаційних форм та засобів, що обслуговують перерозподіл грошових, майнових або інших ресурсів від вигодонадавачів до вигодоодержувачів в обмін на надання останніми законних або

незаконних послуг, забезпечують функціональність та сприяють інституціоналізації корупції.

Проведений нами аналіз кримінальних проваджень (справ), анкетне опитування та контент-аналіз офіційних повідомлень у ЗМІ про факти корупційних правопорушень, дозволяє виділити та систематизувати наступні організаційно-допоміжні ресурси корупції.

1. Підприємства-посередники, які дозволяють через псевдогосподарську або іншу діяльність отримати неправомірну вигоду (проведення «безтоварних операцій», фіктивне (лише оформлене документально) надання послуг чи виконання робіт тощо). Правоохоронна практика свідчить про виявлення, як правило, фактів безпосередньої передачі неправомірної вигоди з рук у руки або за допомогою нехитрих прийомів маскуванню. Втім, куди частіше використовується опосередкована, завуальована передача неправомірної вигоди за допомогою посередників. Такими «посередниками» серед інших виступають і спеціально створені для досягнення злочинних цілей підприємства. Після оплати послуг такої структури зацікавленою особою, службовець отримує належну йому винагороду в тій чи іншій формі вже безпосередньо від «своєї» фірми.

До даного елементу інфраструктури можна віднести й організації, спеціально створені учасниками корупційної схеми, співпраця з якими є умовою прийняття відповідних рішень суб'єктом публічної службової діяльності або надання ним послуг. Указані організації сприяють уникненню прямих контактів службової особи, від якої залежить прийняття того чи іншого рішення, та осіб, які надають неправомірну вигоду і зацікавлені в діяльності першого. При цьому неправомірна вигода, наприклад у вигляді грошових коштів, маскується під виглядом законної оплати послуг такої організації, з наступним переданням службовій особі.

2. Підприємства, через які відбувається «відмивання» коштів, одержаних злочинним шляхом. Саме процес легалізації коштів підвищує рентабельність систематичного отримання неправомірних вигод, оскільки дає можливість у подальшому вільно користуватися коштами у цивільному обігу. Сюди також можна віднести благодійні фонди і організації, специфіка діяльності яких дозволяє як отримувати приховану під виглядом благодійних внесків неправомірну вигоду, так і легалізувати уже отримані кошти.

3. Фонди фінансування поточних витрат відомства, що йдуть також і на відтворення та розширення корупційних трансакцій (необліковані доходи, які використовуються для надання неправомірної вигоди). Ідеться про існування так званих «обшаків», основним джерелом формування яких є кошти, одержані в результаті корупційної діяльності. Зазначені «обшаки» виступають своєрідним фондом фінансування поточних витрат відомства, які не покриваються державним або місцевими бюджетами (канцелярське приладдя тощо), а також є джерелом надання неправомірної вигоди у відносинах чиновників по вертикалі управління.

4. Підставні рахунки, відкриті на третіх осіб для зарахування коштів, та рахунки для легалізованих коштів (поточні, депозитні або карткові у вітчизняних чи іноземних банківських установах). Так сьогодні спостерігається тенденція частішого використання у корупційних відносинах електронних платіжних систем, банківських карток, що не потребує особистої зустрічі для надання/одержання неправомірної вигоди. Що стосується проведення електронних операцій, які використовуються учасниками корупційного підкупу, то до них належать: операції з банківськими (поточними, депозитними, картковими та іншими) рахунками, операції з переказу грошей без відкриття банківського рахунку, операції з управління електронним банківським рахунком, Інтернет-банкінг тощо. Використання такого роду платіжних систем підтримує координацію кримінальних зв'язків між контрагентами корупційних відносин, також і злочинними угрупованнями, за рахунок оптимізації надійності та динамічності зв'язків, що у свою чергу сприяє формуванню власного інформаційно-економічного простору.

5. Комп'ютерні та телекомунікаційні мережі, інші технічні засоби. Закритість та конфіденційність інформації про умови підкупу стимулює учасників перемовин звертатися до певних технічних та інших засобів, які б забезпечували оптимізацію відносин між ними. Ідеться про засоби захисту від прослуховування, використання спеціальних засобів зв'язку в перемовинах між контрагентами корупційних відносин, транспортні засоби, інші засоби та приладдя, необхідні для організації, маскування та реалізації підкупу.

6. Специфіка організації певних видів публічної службової діяльності (специфічна побудова відносин влади-підпорядкування, невизначеність адміністративних процедур, яка дає змогу варіативності прийняття рішень тощо).

Враховуючи роль даної складової інфраструктури сучасних корупційних відносин було б доцільно при здійсненні їх кримінологічної характеристики, крім конкретних злочинних актів, розглядати також і навколозлочинні організаційно-допоміжні інфраструктурні складові, які зовні не мають кримінальних ознак, але містять окремий криміногенний потенціал.